

نقش بیمه در مدیریت ریسک پرورش ماهیان گرمابی شهرستان اهواز

مریم زرگر حسینی

کارشناس ارشد مدیریت کشاورزی- آدرس: اهواز خیابان زند ، نرسیده به فلکه پاداد، جنب بانک مسکن، پلاک ۲۸۷

کد پستی: ۶۱۹۶۸۶۵۵۱۱

شماره تماس: ۰۹۱۶۳۰۳۳۲۵۷-۰۹۳۶۳۱۰۶۹۰۹-۰۶۱۱۵۵۱۵۶۸۶

Gmail: zargar62@gmail.com
mary_hoseini2000@yahoo.com

چکیده

انجام هرگونه فعالیت در بخش کشاورزی، به دلیل وجود رویدادهای طبیعی خسارت زا، با مخاطره هایی مواجه است لذا به منظور کاهش ریسک بالای فعالیتهای بخش کشاورزی از جمله آبی پروری و افزایش ضریب امنیت سرمایه گذاری در این بخش، شناسایی انواع ریسک و همچنین روشهای مدیریت ریسک امری ضروری تلقی می شود. هدف این پژوهش بررسی نقش بیمه در مدیریت ریسک پرورش ماهیان گرمابی شهرستان اهواز می باشد. این مطالعه از نوع پیمایشی بوده و برای جمع آوری اطلاعات از ابزار پرسشنامه استفاده شده است. جامعه آماری مورد مطالعه شامل ۱۵۰ نفر از پرورش دهندگان شهرستان اهواز می باشد. تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار Spss 11 انجام گرفته است و تحلیل های آماری در دو بخش تحلیل توصیفی و تحلیل استنباطی انجام شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد. استفاده از بیمه آبیان با میانگین ۲/۰۱، انحراف معیار ۱ و ضریب تغییرات ۰/۴۹ به عنوان آخرین روش مدیریت ریسک مورد استفاده افراد مورد مطالعه قرار می گیرد. میزان آگاهی افراد مورد مطالعه نسبت به بیمه آبیان بسیار کم می باشد. علاوه بر عوامل تحت پوشش بیمه، عوامل دیگری نظیر کیفیت آب و نهاده ها، سرقت و همچنین کل واحد پرورش جهت تحت پوشش قرار گرفتن، مد نظر پرورش دهندگان می باشد. نتایج تحلیل همبستگی بین میزان استفاده از روشها، مساحت واحد پرورش، اطلاعات نسبت به بیمه و دیدگاه نسبت به بیمه، میزان استفاده از مدیریت ریسک که همانا مهمترین ابزار آن بیمه می باشد، بیشتر می شود. مقایسه بین دو گروه بیمه شده و بیمه نشده توسط آزمون t نشان می دهد که بین دو گروه مذکور از نظر میانگین سنی، سطح تحصیلات، سابقه فعالیت پرورش، مساحت واحد پرورش، درآمد، میزان استفاده از مدیریت ریسک و دیدگاه نسبت به بیمه اختلاف معنی داری در سطح ۱٪ و ۵٪ وجود دارد. به علاوه بین دو گروه مذکور از نظر نوع مالکیت و میزان اطلاعات نسبت به بیمه اختلاف معنی داری وجود ندارد.

واژگان کلیدی: ریسک، مدیریت ریسک، بیمه، ماهیان گرمابی

جهان وارد عصری شده که نیاز شدیدی به افزایش تولید مواد غذایی و خوراکی دارد. در این میان نقش و جایگاه شیلات به عنوان یکی از زیر مجموعه‌های بخش کشاورزی از اهمیت بسیاری برخوردار می‌باشد. علاوه بر آن نیازهای تغذیه‌ای انسان به خصوص نیاز به پروتئین باعث شده است انسان از دیر باز به اهلی نمودن حیوانات و ازدیاد و پرورش آن همت گمارد. در این میان آبزیانی چون ماهی و میگو از سهم بسزایی برخوردار می‌باشند و پرورش آنها به خصوص در سالهای اخیر رونق چشمگیری داشته است (۴). با توجه به اهمیت آبزیان و با در نظر گرفتن استعدادهای فراوان آبزی‌پروری در میهن اسلامی، فعالیتهای آبزی پروری به طور گسترده پس از احداث اولین مزرعه پرورش ماهیان سرد آبی در سال ۱۳۳۸ هجری شمسی و پرورش ماهیان گرم آبی در آبگیرهای طبیعی شهرهای ساحلی شمالی طی دهه‌ی ۱۳۴۰ و احداث اولین مزرعه پرورش ماهیان گرم آبی (کپور ماهیان) در سال ۱۳۵۲ آغاز گردیده و توسعه پیدا کرد (۳) و از آنجایی که انجام هرگونه فعالیت اقتصادی در هر بخشی، با مخاطره‌ها و به عبارتی ریسک‌هایی مواجه است، بخش کشاورزی نیز از این قاعده مستثنی نبوده و حتی می‌توان گفت بخش کشاورزی در مقایسه با دیگر بخش‌های اقتصادی، به دلیل وجود مخاطره‌های مهمل ناپذیر و رویدادهای طبیعی خسارت‌زا از حساسیت بیشتر برخوردار می‌باشد. وجود متغیرهای ناامن کننده‌ی طبیعی و غیر طبیعی، همواره تولیدات کشاورزی و آبزی پروری به عنوان یکی از زیرشاخه‌های بخش کشاورزی، را به طور جدی تهدید می‌کند. این مخاطره‌ها، نه تنها سودآوری فعالیتهای تولیدی بخش را کاهش می‌دهد، بلکه دستیابی به هدفهای توسعه کشاورزی را نیز با دشواریهای گوناگونی رو به رو می‌سازد. از این رو کاهش ریسک بالای فعالیتهای بخش کشاورزی از جمله آبزی پروری و افزایش ضریب امنیت سرمایه‌گذاری در این بخش، به میزان شناخت و سطح آگاهی ما از ایده‌ها و روش‌های مدیریت ریسک و راهکارهای عملی و سودمندی که برای رویارویی با خطر در شرایط همراه با ریسک توصیه می‌شود، بستگی خواهد داشت. تجربه‌ی کشورهای متعدد نشان داده در بین روش‌های مدیریت ریسک، بیمه به عنوان یکی از سازوکارهای کارآمد و مؤثری که می‌تواند ضریب ریسک فعالیتهای بخش کشاورزی را کاهش دهد و امنیت سرمایه‌گذاری در این بخش را فراهم کند، مورد توجه می‌باشد (۱). بخش کشاورزی و فعالیتهای مرتبط با آن دارای ویژگی‌های خاصی است که آن را به شدت در معرض خطرات و آسیب‌های متعدد و غیر قابل پیش‌بینی و در نتیجه خسارات جبران ناپذیر قرار می‌دهد. یکی از این ویژگی‌ها که ناشی از ماهیت عوامل اصلی تولید و روند فعالیتها در این بخش، عبارتست از: فعالیت بهره‌برداران در فضای آزاد و در نتیجه قرار گرفتن در معرض عوامل شدید طبیعی است (۵). به همین علت است که صدمات و خسارات وارده بر بهره‌بردارانی‌های آبی بر اثر حوادثی مانند سیل، آلودگی منابع آبی، شرجی، گرمای بیش از حد، کمبود اکسیژن، گاز گرفتگی و از این قبیل بسیار زیاد و گاه غیر قابل محاسبه می‌باشد. از آنجا که یکی از مشکلات این بخش رویارویی بی‌حفاظ در مقابل طبیعت و عوامل طبیعی و شرایط متغیر اقلیمی و در نتیجه بالا بودن خطر برای سرمایه‌گذاران و بهره‌برداران می‌باشد، لذا ارائه راهکارهایی به منظور مدیریت ریسک‌ها از ضروریات می‌باشد. روش‌های مدیریت ریسک در آبزی پروری شامل محدوده‌ی وسیعی از تکنیک‌هایی است که می‌توان آنها را به دو گروه مشخص تقسیم بندی کرد:

۱- بیمه‌ای

یک روش مدیریت ریسک در آبزی پروری، بیمه کردن محصول است. عموماً برنامه‌های بیمه محصول، انتقال ریسک از یک قسمت به دیگر قسمت‌ها است و عموماً از تولید کننده به بیمه‌گر می‌باشد. البته این از یک قیمت بنام اجرت بیمه حاصل می‌شود (۸). بیمه، قراردادی است که به موجب آن یک طرف قرارداد به نام بیمه‌گر متعهد

می شود که در قبال دریافت وجهی بمیزان حق بیمه، در صورت وقوع حادثه ای که هدف قرارداد پوشش دادن به ریسک آن است، مبلغی (غرامت) به طرف دیگر به نام بیمه گذار بپردازد(۲).

۲- غیر بیمه ای

روش مدیریت ریسک غیر بیمه‌ای می تواند به اندازه‌ی ریسک‌هایی که قرار است مدیریت شوند متنوع باشد. در این روش می‌توان ریسک‌ها را گروه‌بندی کرد به عنوان مثال ریسک‌های بازاریابی و ریسک‌های تولید. به عبارتی روش مدیریت ریسک غیر بیمه‌ای از نتیجه کار محافظت می‌کند. ریسک‌های تولید مانند بیماری‌ها، شکارگرها، کنترل کیفیت آب و قطعی برق را می‌توان با روشهایی کنترل و مدیریت کرد(۸).

از آنجا که یکی از مهمترین اهداف دولت ایران استقلال اقتصادی و رسیدن به خودکفایی در تولید محصولات غذایی کشور است، بدین منظور ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری و توسعه و تداوم آبروی پروری حائز اهمیت می‌باشد. در این راستا «بیمه آبریان» با ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری در بخش آبروی می‌تواند یک نظام باثبات اعتبار بوجود آورد (۶). از آنجایی که تکثیر و پرورش آبریان امروزه با سرمایه‌گذاری بسیار بالایی امکان پذیر می‌باشد و با توجه به اینکه میزان خطرات ناشی از عوامل قهری نیز زیاد است، بیمه آبریان با تضمین سرمایه و ایجاد امنیت می‌تواند راهکارهای اساسی و بنیادی تعریف شود می‌توان به افزایش تولید در واحد سطح دست یافت. بدین دلیل از طریق سرمایه‌گذاری و بکارگیری فن‌آوری نوین ضروری به نظر می‌رسد که هر دو محور سرمایه و دانش آبروی پروری که در قالب تولید پروتئین تجلی می‌یابد تحت پوشش بیمه کشاورزی قرار گیرد و از مساعدت و یاری دولت برخوردار گردد. طرح بیمه پرورش آبریان به دلیل فقدان اطلاعات و آمار کافی و همچنین عدم دانش، تخصص و تکنیک‌های پرورش ماهی و آبریان هنوز در کشورهای در حال توسعه در مراحل ابتدایی است. از آنجا که این صنعت به حفظ حیات تعدادی موجود زنده تحت پرورش مربوط می‌باشد، همچون صنایع غذایی دیگر یک تجارت پرخطر است و وابستگی آن به مهارت‌های فردی، بازده ماشین‌ها و اعتدال یا طغیان نیروهای طبیعی مربوط است که آن را مخاطره آمیزتر نموده است. به هر حال بازگشت سریع سرمایه و سودآوری بالای این صنعت موجب توجه به نظام بیمه آبریان گشته است (۲). با توجه به موارد یاد شده، استفاده از ابزار بیمه به منظور کاهش ریسک، از طریق توزیع آن در میان بهره‌برداران جایگاه و اهمیت فراوان پیدا می‌کند. نظام بیمه کشاورزی به عنوان مهمترین ابزار مدیریت ریسک و کنترل بحران ناشی از حوادث قهری طبیعی با هدف حمایت از اهداف و سیاست‌های بخش کشاورزی شکل گرفته و در هر دو عرصه کشاورزی سنتی و مدرن شرایط اطمینان بخشی برای تولیدکنندگان پدیدآورده است(۲). در تحقیقات بسیاری به بررسی نقش بیمه در مدیریت ریسک پرداخته شده است از جمله:

آسان^۱ (۷) و همکارانش بر نقش بیمه محصولات کشاورزی در کاهش درجه ریسک‌گریزی بهره‌برداران کشاورزی تأکید کردند. آنها بر این باور بودند که بیمه با تقسیم ریسک بین خود و بهره‌برداران موجب ترغیب آنها به کشت محصولات نسبتاً ریسک‌آمیزتر ولی درآمدزا تر می‌شود. آنها بر نقش بیمه محصولات کشاورزی در کاهش درجه ریسک‌گریزی بهره‌برداران کشاورزی و در نتیجه افزایش تمایل آنها به پذیرش فناوری جدید و نیز افزایش سطح زیر کشت محصولات پردرآمدتر تأکید کردند. در مطالعه مکی^۲ و سوموارو^۳ (۲۰۰۱) در زمینه نحوه مشارکت کشاورزان در

1-ahsan

2-Makki

3-Somwaru

برنامه های بیمه محصولات کشاورزی، مشخص گردید که پذیرش بیمه محصولات کشاورزی به سازه هایی نظیر سابقه خطر، میزان حق بیمه، میزان یارانه های بیمه، میزان غرامت پرداختی مورد انتظار، در دسترس بودن بیمه محصولات مختلف و میزان خطر تحت پوشش بیمه بستگی دارد. یافته ها نشان دادند که یارانه حق بیمه یکی از محرکهای مهم در جهت جلب مشارکت کشاورزان در برنامه های بیمه محصولات کشاورزی می باشد. به نحوی که به هر میزان نرخ حق بیمه پرداختی پایین تر باشد (بواسطه افزایش یارانه بیمه) میزان مشارکت کشاورزان نیز افزایش می یابد.

هاروارد در سال ۱۹۹۹ در تحقیق خود نتیجه گرفت که از جمله ابزارهای موجود جهت کاهش ریسک در سطح مزرعه، استفاده از راهکار حمایتی بیمه می باشد. همچنین درآمد حاصل از فعالیتهای خراج از مزرعه نیز می تواند به عنوان یکی از منابع تأمین درآمد برای بسیاری از کشاورزان قلمداد گردد که به عنوان ابزاری کمکی در جهت تأمین معاش خانوار مورد استفاده کشاورز قرار می گیرد. نکته قابل توجه آن است که بهره گیری اکثر تولید کنندگان از ترکیب مختلفی از استراتژیها و ابزارهای کاهنده ریسک را نمی توان به عنوان یک رهیافت همگون و همسان برای تمامی کشاورزان قلمداد کرد. همچنین جهانگرد (۱۳۷۸)، از طریق مطالعه توصیفی و میدانی به بررسی عوامل موثر در جذب کشاورزان به بیمه گذاری محصولات کشاورزی در استان کرمان، از دیدگاه کارشناسان بیمه پرداخته و نتیجه گرفته است که:

- ۱- مهمترین وسیله تبلیغات و معرفی بیمه همانا عملکرد صندوق بیمه محصولات کشاورزی می باشد. ۲-
- تبلیغات در عصر کنونی تاثیر بسیار زیادی دارد.
- ۳- استفاده از تجارب شرکت های خارجی میتواند کمک موثری باشد.
- ۴- انتقال تجربیات یکی از راههای توسعه بیمه است.
- ۵- برنامه ریزی اولیه زیر بنای هر حرکتی است، تداوم و توسعه بیمه به برنامه ریزی بستگی دارد.

اهمیت موضوع

با توجه به این که پرورش آبزیان و شرایط مورد نیاز جهت انجام فعالیت پرورش در محیط و شرایط کاملا طبیعی انجام می گیرد و با توجه به اینکه کنترل کلیه عوامل موثر در پرورش آبزیان، بالاخص عوامل محیطی، به میزان زیادی غیر قابل کنترل می باشند، لذا این فعالیت در معرض انواع مختلفی از عوامل خسارت زا و به عبارتی انواع ریسک قرار دارد (۴). بیمه کشاورزی یکی از مهمترین ابزارهای ایجاد امنیت سرمایه گذاری در بخش کشاورزی و شیلات و مقابله با عدم حتمیت و مخاطره پذیری شدید فعالیت و سرمایه گذاری و به عبارت بهتر مهمترین ابزار حمایتی برای تبدیل مدیریت بحران به مدیریت ریسک می باشد. لذا ارایه راهکارهای مناسب جهت جلب نظر تولید کنندگان به بیمه کشاورزی به عنوان یکی از بازارهای حمایتی به منظور افزایش سرمایه گذاری اهمیت ویژه ای خواهد داشت. بنابراین تحقیق در خصوص بررسی نقش بیمه در زمینه مدیریت ریسک پرورش ماهیان گرمابی با توجه به اهمیت این گروه از آبزیان در تامین پروتئین و همین طور با توجه به اهمیت بیمه به عنوان مهمترین ابزار مدیریت ریسک از ضروریات می باشد.

اهداف

با توجه به موارد ذکر شده این تحقیق دارای هدف کلی و اهداف اختصاصی به شرح زیر می‌باشد:

هدف کلی

هدف کلی این مطالعه بررسی نقش بیمه در مدیریت ریسک پرورش ماهیان گرمابی شهرستان اهواز می‌باشد که در قالب آن، اهداف اختصاصی زیر نیز مد نظر می‌باشد.

اهداف اختصاصی

۱. میزان آگاهی افراد مورد مطالعه نسبت به بیمه آبزیان

۲. عوامل ریسک مد نظر پرورش دهندگان، جهت تحت پوشش قرار گرفتن توسط بیمه

روش شناسی

در هر مطالعه ای برای رسیدن به اهداف تحقیق از یک روش یا چندین روش تحقیق استفاده می‌شود. تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی، از نظر میزان و درجه کنترل، میدانی و از نظر نحوه جمع آوری اطلاعات نیز از نوع تحقیقات توصیفی و غیر آزمایشی می‌باشد. ابزار اصلی جمع آوری اطلاعات پرسشنامه بوده است که برای تعیین روایی آن، از روش اعتبار محتوایی استفاده گردید. از آنجا که اعتبار محتوایی بستگی به قضاوت و نظر افراد متخصص و کارشناس در موضوع مورد نظر دارد، بنابراین جهت تعیین اعتبار و انجام اصلاحات لازم، پرسشنامه در اختیار کارشناسان و افراد ذیصلاح قرار گرفت و پس از جمع بندی نقطه نظرات آنها نسبت به تنظیم پرسشنامه نهایی اقدام گردید و از روش آلفای کرونباخ جهت سنجش اعتبار ابزار اندازه گیری استفاده شد که با توجه به ضریب $0/75$ می‌توان گفت پرسشنامه از اعتبار لازم برخوردار بوده است. جامعه آماری تحقیق حاضر ۱۸۰ نفر از پرورش دهندگان ماهی گرمابی شهرستان اهواز بوده که از این تعداد ۱۵۰ نفر حاضر به پاسخگویی شده و داده های آنها در تجزیه و تحلیل مورد استفاده قرار گرفتند.

(جدول ۱) توزیع فراوانی پاسخ گویان بر حسب سن

گروه های سنی (سال)	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
کمتر از ۴۰	۵۱	۳۴	۳۴
۴۱ - ۵۰	۵۰	۳۳/۳	۳۳/۳
۵۱ - ۶۰	۴۲	۲۸	۲۸
بیشتر از ۶۱	۷	۴/۷	۴/۷
کل	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰
	Max= ۶۵	Min= ۲۸	Sd= ۹/۳۳
			M=

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول شماره ۱، میانگین سن افراد مورد مطالعه ۴۶ سال می باشد و (۳۴٪) آنها بین ۵۰-۴۱ سال، سن دارند. این یافته ها نشان می دهد که پرورش دهندگان منطقه از میانگین سنی نسبتاً بالایی برخوردارند. کمترین سن ۲۸ سال و بیشترین سن ۶۵ سال میباشد.

(جدول ۲) توزیع فراوانی پاسخ گویان بر حسب سطح تحصیلات

میزان تحصیلات	فراوانی	درصد
بیسواد	۶	۴/۰
۱سال	۱۴	۹/۳
۲-۵سال	۱۲	۸/۰
۶-۸سال	۱۹	۱۲/۷
۹-۱۲سال	۷۳	۴۸/۷
۱۳ به بالا	۲۶	۱۷/۳
کل	۱۵۰	۱۰۰

بر اساس اطلاعات بدست آمده تنها (۱۷/۳٪) از افراد مورد مطالعه دارای تحصیلات دانشگاهی می باشند و اکثر آنها (۴۸/۷٪) تحصیلاتی در حد متوسطه و دیپلم دارند.

(جدول ۳) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان آگاهی از بیمه آبریان

میزان آگاهی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۲۰	۱۳/۳	۱۳/۳
کم	۲۱	۱۴	۱۴
تا حدودی	۱۳	۸/۷	۸/۷
زیاد	۵	۳/۳	۳/۳
خیلی زیاد	۰	۰	۰
بیمه نبوده	۹۱	۶۰/۷	۶۰/۷
کل	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰

اطلاعات جدول شماره ۳ نشان می دهد، میزان آگاهی پاسخگویان از بیمه آبریان، در سطح خیلی کم می باشد به طوری که (۱۳/۳٪) از پاسخگویان دارای میزان آگاهی در سطح خیلی کم، (۱۴٪) در سطح کم، (۸/۷٪) در سطح متوسط و تنها (۳/۳٪) در سطح زیاد، آگاهی داشته اند.

(جدول ۴) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب آگاهی از عوامل تحت پوشش بیمه آبریان

میزان آگاهی	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۱۱	۷/۳	۷/۳
کم	۲۱	۱۴	۱۴
تا حدودی	۱۶	۱۰/۷	۱۰/۷
زیاد	۵	۳/۳	۳/۳
خیلی زیاد	۰	۰	۰
بیمه نبوده	۹۷	۶۴/۷	۶۴/۷
کل	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰

بر اساس اطلاعات جدول شماره ۴، میزان آگاهی پاسخگویان از عوامل تحت پوشش بیمه آبریان، در سطح کم (۱۴٪) می باشد و تنها (۳/۳٪) از افراد دارای میزان آگاهی در سطح زیاد بوده اند. به علاوه اکثر افراد (۶۴/۷٪) تاکنون از بیمه آبریان استفاده نکرده اند.

(جدول ۵) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تعداد افراد استفاده کننده از بیمه در فاصله

سالهای ۸۴-۱۳۸۰

پاسخ	فراوانی	درصد
بله	۵۴	۳۶
خیر	۹۶	۶۴
کل	۱۵۰	۱۰۰

بر اساس اطلاعات جدول شماره ۵ تعداد افراد استفاده کننده از بیمه در فاصله سالهای ۸۴-۱۳۸۰، ۵۴ نفر (۳۶٪) بوده اند و ۹۶ نفر (۶۴٪) بیمه نبوده اند.

(جدول ۶) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان تاثیر بیمه در کاهش خسارت

میزان	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۱۶	۱۰/۷	۱۰/۷
کم	۱۶	۱۰/۷	۲۰/۷
تا حدودی	۱۱	۷/۳	۲۷/۳
زیاد	۶	۴	۳۱/۳
خیلی زیاد	۵	۳/۳	۳۴/۳
بیمه نبوده	۹۶	۶۴	۶۴
کل	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول شماره ۶ در خصوص میزان تاثیر بیمه در کاهش خسارت از نظر پرورش دهندگان نشان می دهد که ۱۶ نفر (۱۰/۷٪) از پاسخگویان در سطح خیلی کم، ۱۶ نفر (۱۰/۷٪) در سطح کم، ۱۱ نفر (۷/۳٪) در سطح متوسط، ۶ نفر (۴٪) در سطح زیاد و ۵ نفر (۳/۳٪) در سطح خیلی زیاد بیان داشته اند که بیمه در کاهش خسارت تأثیر داشته است.

(جدول ۷) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب میزان رضایت از عملکرد بیمه

تاثیر	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
خیلی کم	۲۲	۱۴/۷	۱۴/۷
کم	۲۰	۱۳/۳	۲۸/۳
تا حدودی	۱۱	۷/۳	۳۵/۳
زیاد	۱	۷	۴۲/۳
خیلی زیاد	۰	۰	۴۲/۳
بیمه نبوده	۹۶	۶۴	۶۴
کل	۱۵۰	۱۰۰	۱۰۰

اطلاعات جدول شماره ۷ در خصوص میزان رضایت از عملکرد بیمه نشان می دهد که، ۲۲ نفر (۱۴/۷٪) در سطح خیلی کم، ۲۰ نفر (۱۳/۳٪) در سطح کم، ۱۱ نفر (۷/۳٪) در سطح متوسط و ۱ نفر (۷٪) در سطح زیاد، از عملکرد بیمه اظهار رضایت کرده اند.

(جدول ۸) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب پوشش کلیه عوامل مد نظر پرورش دهندگان
توسط بیمه

پاسخ	فراوانی	درصد
بله	۱۲	۸
خیر	۳۹	۲۶
بیمه نبوده	۹۹	۶۶
کل	۱۵۰	۱۰۰

بر اساس اطلاعات مندرج در جدول شماره ۸ در خصوص پوشش کلیه عوامل مد نظر پرورش دهندگان توسط بیمه، نشان می دهد که، ۱۲ نفر (۸٪) از پاسخگویان بیان داشته اند که بیمه کلیه عوامل مد نظر پرورش دهندگان را پوشش می دهد و ۳۹ نفر (۲۶٪) پاسخ خیر داده اند

(جدول ۹) توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب پوشش سایر عوامل مد نظر پرورش دهندگان
توسط بیمه

عوامل	فراوانی	درصد
کیفیت آب و نهاده ها	۲۰	۱۳/۳
سرقت	۸	۵/۳
کل واحد پرورش	۵	۳/۳
همه موارد	۱۸	۱۲
بیمه نبوده	۹۹	۶۶
کل	۱۵۰	۱۰۰

اطلاعات مندرج در جدول شماره ۹ نشان می دهد که ۲۰ نفر (۱۳/۳٪) از پاسخ گویان انتظار دارند علاوه بر عوامل تحت پوشش بیمه، عامل کیفیت آب و نهاده ها، ۸ نفر (۵/۳٪) عامل سرقت، ۵ نفر (۳/۳٪) کل واحد پرورش و ۱۸ نفر (۱۲٪) کلیه عوامل کیفیت آب و نهاده ها، سرقت و کل واحد پرورش، تحت پوشش بیمه قرار گیرد

(جدول ۱۰) توزیع فراوانی پاسخگویان از نظر شیوه های مدیریت ریسک

میزان کاربرد شیوه های گوناگون در مدیریت ریسک			شیوه ها
ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	
۰/۱۳	۰/۵۹	۴/۵۳	انتخاب بچه ماهی مناسب
۰/۱۳	۰/۵۸	۴/۳۴	کنترل نیازهای تغذیه‌ای ماهیان مورد پرورش
۰/۱۸	۰/۷۷	۴/۲۳	کنترل میزان اکسیژن محلول آب
۰/۱۹	۰/۸۰	۴/۱۰	کنترل بیماری‌ها
۰/۲۴	۰/۹۷	۳/۹۵	کنترل میزان PH آب
۰/۲۵	۱/۰۴	۴/۱۱	کنترل درجه حرارت آب
۰/۲۵	۱/۰۳	۳/۹۷	استفاده از وامپهای دولتی
۰/۲۶	۰/۹۸	۳/۷۰	کنترل کیفیت آب
۰/۲۶	۰/۹۵	۳/۵۳	کنترل آب استخر از نظر ایجاد مواد سمی یا ورود آلاینده‌ها به آن
۰/۲۶	۰/۹۹	۳/۷۳	تماس با کارشناسان شیلات
۰/۲۶	۰/۹۵	۳/۵۲	شرکت در کلاسهای آموزشی - ترویجی
۰/۳۰	۰/۸۸	۲/۹۱	داشتن مشاغلی غیر از پرورش ماهی
۰/۳۰	۱/۰۶	۳/۴۳	داشتن حساب پس انداز
۰/۳۴	۱/۰۷	۳/۰۶	استفاده از وامپهای خصوصی (غیردولتی، آشنایان)
۰/۳۸	۰/۹۶	۲/۵۱	استفاده از سیستم پرورش متراکم
۰/۴۰	۱/۲۵	۳/۰۵	پیش فروش محصول
۰/۴۶	۱/۰۲	۲/۱۸	پرورش به صورت مشارکتی با افراد دیگر
۰/۴۷	۱/۰۹	۲/۳۰	استفاده از سیستم هواده
۰/۴۹	۱/۰۰	۲/۰۱	بیمه کردن محصول

یافته های حاصل از جدول شماره ۱۰ نشان می دهد که بیشترین روش های مورد استفاده به منظور مدیریت ریسک در منطقه مورد مطالعه عبارتند از: انتخاب بچه ماهی مناسب، کنترل نیازهای تغذیه‌ای ماهیان مورد پرورش، کنترل میزان اکسیژن محلول آب، کنترل بیماری‌ها و کنترل میزان PH آب. همچنین کمترین روش های مورد استفاده عبارتند از: استفاده از سیستم پرورش متراکم، پیش فروش محصول، پرورش به صورت مشارکتی با افراد دیگر، استفاده از سیستم هواده و بیمه کردن محصول. همان طور که مشاهده می شود استفاده از بیمه آبزیان به عنوان آخرین روش مدیریت ریسک مورد استفاده قرار می گیرد، که یکی از مهمترین دلایل این مسئله عدم اطلاع کافی از بیمه آبزیان در منطقه می باشد.

است و یا به عبارتی به طور کلی اطلاعات کلیه افراد اعم از بیمه شده و بیمه نشده در خصوص بیمه به یک نسبت بوده است.

(جدول ۱۲) ضریب همبستگی بین میزان استفاده از روش های مدیریت ریسک با برخی متغیر ها

متغیر	میزان ضریب همبستگی	سطح معنی داری
سن	-۰/۰۸۱	۰/۳۲۵
سطح تحصیلات	۰/۴۵۲	۰/۰۲۵
سابقه کار	-۰/۳۳۹	۰/۰۴۰
نیروی کار خانوادگی	-۰/۰۰۶	۰/۹۴۲
نوع مالکیت	-۰/۱۰۳	۰/۲۰۸
مساحت	۰/۱۶۷	۰/۰۴۰
درآمد	۰/۱۹۰	۰/۱۷۳
اطلاعات نسبت به بیمه	۰/۶۳۹	۰/۰۰۱
دیدگاه نسبت به بیمه	۰/۶۱۶	۰/۰۰۸

* معنی داری در سطح ۵ درصد

** معنی داری در سطح ۱ درصد

اطلاعات به دست آمده از جدول فوق نشان می دهد که:

۱- بین متغیر سطح تحصیلات، سابقه فعالیت پرورش، مساحت واحد پرورش و میزان استفاده از روش های مختلف مدیریت ریسک رابطه مثبت و معنی داری در سطح ۹۵٪ وجود دارد. بدین معنی که با افزایش میزان هر یک از متغیر ها، میزان استفاده از مدیریت ریسک نیز افزایش می یابد.

۲- بین متغیرهای اطلاعات نسبت به بیمه، دیدگاه نسبت به بیمه و میزان استفاده از روش های مدیریت ریسک رابطه مثبت و معنی داری در سطح ۹۹٪ وجود دارد. در واقع افرادی که اطلاعات بیشتری نسبت به بیمه دارند همچنین دیدگاه مثبتی نسبت به بیمه دارند، از روش های مختلف مدیریت ریسک که مهمترین آن استفاده از بیمه می باشد، بیشتر بهره می گیرند.

پیشنهادات

ردیف	مشکلات	پیشنهادات
۱	عدم وجود کار گروه بیمه آبزیان در استان خوزستان	تشکیل کارگروه بیمه آبزیان در استان خوزستان با مشارکت نماینده های سازمان جهاد کشاورزی استان، شیلات استان، سازمان آب و برق استان و بانک کشاورزی استان در خصوص رفع موانع و هماهنگی بین ارگانهای ذیربط به صورت منظم و با حضور نماینده های تعاونی های تولید و پرورش ماهیان گرمابی در جلسات کار گروه، جهت ارایه مسایل و مشکلات و ابلاغ تصمیمات ماخوذه کار گروه به بهره برداران.
۲	پایین بودن آگاهی افراد از خدمات صندوق بیمه کشاورزی و بیمه آبزیان، عوامل تحت پوشش بیمه آبزیان، اهمیت و مزیت بیمه، شرایط بیمه و ..	<ul style="list-style-type: none"> - اطلاع رسانی هدفمند بهره برداران و آبی پروران از طریق چاپ بروشور و تراکت حاوی شرح خدمات بیمه ای. - ارایه کلاسهای ترویجی بیمه و جلسات توجیهی به منظور توجیه مزایای بیمه برای فعالان آن بخش. - استفاده از افرادی که از قدرت بالایی در بیان مطالب برخوردارند با توجه به نوع فرهنگ منطقه. - ارایه شماره تماس جهت رفع ابهام آنان و ارائه راهنمایی های لازم.
۳	وجود دیدگاه منفی نسبت به صندوق بیمه کشاورزی در خصوص بیمه آبزیان به دلیل عدم پرداخت غرامت به علت سوء مدیریت آبی پروران	برگزاری کلاسهای آموزشی به منظور مدیریت صحیح واحد های پرورشی از طریق کارشناسان خبره و با تجربه در این بخش و نظارت و کنترل بیشتر بر روی استخرهای بیمه شده .
۴	نداشتن انگیزه کافی جهت استفاده از بیمه آبزیان	استفاده از سیاستهای تشویقی به عنوان مثال اعمال ضریب تخفیف در حق بیمه برای پرورش دهندگانی که هر ساله نسبت به لایروبی استخرهای پرورشی اقدام می نمایند
۵	<ul style="list-style-type: none"> - عدم توانایی بیمه در تحت پوشش قرار دادن کلیه عوامل خسارت زا - وجود مشکلات متعدد در خصوص تعیین میزان خسارت وارده و تعیین غرامت پرداختی - عدم توانایی در بررسی کلیه شرایط جهت صحت اینکه خسارت وارده از جانب عوامل تحت پوشش بوده است یا خیر. 	انجام بررسی های لازم به منظور ایجاد طرح بیمه ی درآمد

- ۱- بهرامی، ع و ح. آگهی، ۱۳۸۴، مدیریت ریسک در مزارع کشاورزی، فصلنامه پژوهشی بیمه و کشاورزی، سال دوم، شماره ۸.
 - ۲- بیمه پرورش ماهی، ۱۳۸۰، صندوق بیمه محصولات کشاورزی، گروه مدیریت و امور بین الملل.
 - ۳- بی نام.، ۱۳۸۴، شیلات ایران و توسعه فرارو، سیزدهمین همایش ارگانهای دریایی، سازمان شیلات ایران.
 - ۴- پیغان، ر و م. عبدالله مشاعی، ۱۳۸۴، مدیریت مزارع پرورش ماهی گرمابی، انتشارات دریاسر
 - ۵- راستگو، ح.، ۱۳۸۱، بررسی عوامل موثر در توسعه بیمه محصولات کشاورزی استراتژیک
 - ۶- شیری، الف.، ۱۳۷۹، بیمه آبزیان پرورشی- امنیت سرمایه گذاری در آبزی پروری، مجله آبزی پرور، سال هشتم، شماره ۳۱
- ۷- Ahsan,S.M,A.Ali and N . Kurian , 1982,*Toward a theory of agricultural insurance , American Journal of Agricultural Economics , Vol.64, No.3*
- ۸- MCIntosh,D,2008,"*Aqaculntur Risk Management*"

Insurance and risk management in production of Ahwaz city hydrothermal fish

Abstract

The main purpose of the present study is to explore the impact of insurance in risk management of production of hydrothermal fish in Ahwaz city. The study showed respondents' low awareness of fish insurance. Using the t test, a comparison between insurer and non-insurer revealed significant differences on age, level of education, experience with the production, area of unit production, income, level of usage of risk management, and view towards insurance. Meanwhile, there were no significant differences on ownership and level of information of insurance between the two groups.

Key words: risk, risk management, insurance, hydrothermal fish